

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 14, 12 in 10 v. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Dr. Ravnihar: Naša politika. — Demisije v deželni bolnici. — Nekaj besed o klerikalizmu. — Ruska in francoska revolucija. — Državni zbor. — Politični pregled. — Štajersko: Slovenske občine na noge! Razno. — Primorsko: Dr. H. Tuma: Iz Gorice. — Podpirajmo domačo umetnost! — Kranjsko: Razno. — Bodoči knjižni program „Slov. Matice“. — Družbe z omejeno zavezo. (Konec.)
Podlistek: Dunajska pisma. — Žena in socializem.

„Naša politika.“

II.

Naše stališče napram državi, koje član je tudi slov. narod po svoji pretežni večini, je dano samo po sebi. Slovenski narod s svojim ozemljem je del te države, ki bi ga — in če vže narod ne, pa gotovo ozemlje naše — kaj nerada pogrešala v svojem okviru. Avstrija je sestavina 8 ali 9 narodnostij. To je resnica, ki se bodo ž njo končno morali spoprijazniti najodločnejši nasprotniki tej resnici: Nemci. Nekaj povsem naravnega je torej, ako rečemo, da prej ne more zavladati mir med avstrijskimi narodi, dokler ne stoji narod popolnoma enakopravno poleg naroda. Vse drugo je nenaravno, vladanje enega naroda nad drugim dandanes nemogoče, ker ga ni pogoja, ki bi v kulturnih narodih, in to so več ali manj vsi avstrijski narodi, dovoljeval tako nadvlado. Do tega spoznanja mora prej ali slej priti naša vlada, ako si sploh hoče omogočiti vladanje. Povsem strinjam se z dr. Rybašem, ki je na tržaškem ljudskem shodu podarjal, da je v označeni namen neobhodno potrebno preustrojiti naše državno pravo. Le-to pozna danes samo Kranjce, Tirolce, Moravce, Galicijane i. dr., ne pa Slovencev, Čehov, Poljakov, Nemcev ali Italijanov. Govori samo o kraljestvih in deželah, o tem pa, da bivajo v

teh kraljestvih in deželah ljudstva, živeči organizmi z lastnimi potrebami, ne ve naše državno pravo ničesar. To so nenaravne razmere, ki so nevzdržne; one nimajo za se drugega, kakor zgodovinsko podlago, ki pa je danes brez realne vrednosti. Vrednost ima samo za lažje vladanje, to pa tudi samo toliko časa, dokler se ne okrepi narodova individualnost.

Svobodo in nezavisnost v vseh svojih kulturnih in narodno-gospodarskih zadevah moramo popolnoma doseči le tedaj, ako se nam podeli lastno zakonodajstvo in samoupravo v teh zadevah. Pravičnejše od nas samih nam ne bo nihče rezal kruha. Torej narodna avtonomija nam kakor enako vsem drugim sosedom našim! Ta zahteva mora stati na vrhu vseh zahtev napram naši državi, odnosno njeni upravitelji vladi.

Dokler nam vlada ne vresniči te naše zahteve, zahtevajmo od nje, da varuj pravice, ki gredo slov. narodu kakor delu te države, docela enakopravno z drugimi narodi v državi. Ne pustimo si kratiti pogojev za prosti razvoj tako v kulturnem kakor v narodno-gospodarskem pogledu.

Neizprosni bodimo v zahtevi svoji po dobrem šolstvu. V to ne štejemo samo ljudskih, srednjih in visokih šol; poleg njih potrebuje narod, ki hoče zadostiti vsem svojim potrebam, nižjih in višjih strokovnih šol, obrtnih, kmetijskih, trgovskih šol. Tudi umetnost zahteva svojih zavodov. Pouk bodi brezplačen.

V enaki meri kakor drugim narodom naj država tudi nam zajamči pogoje, da zamoremo dvigati svojo gospodarsko silo. Železnice, suhih ter vodnih cest in drugih prometnih

sredstev tudi nam sorazmerno naši gospodarski sili, ne sicer kakor je slednja razvita dandanes, ampak kakor z vso svojo energijo počiva v naših tleh in v zdravem slov. ljudstvu. V tem oziru nikakega zapostavljanja za druge narode. Naj uvažujejo, da hrani naša zemlja bogate podzemne zaklade, da je prst, ki jo pokriva, rodovitna in rodeča pod najugodnejšim podnebjem, da so naše dežele križišče prometne zveze severa z jugom, kontinenta z morjem in da je ravno slovenski rod, čigar zemlja sega prav do morja; morje pa odpira deželam svetovno trgovino.

Popolnoma se zavedamo, da nam vsega tega naša država, prav vlada, zlepa ne podeli, ker se noče zavedati svojih dolžnosti napram Slovincem kakor slovanskemu rodu. Zategadelj je izključeno, da bi živeli v prijaznosti s katerokoli vlado, ki nam noče dati najprvotnejših pravic potrebnih za življenje narodu kakor takemu, in še manje z vlado, ki nam teh pravic niti teoretično ne priznava.

Slovenska politika je dosihmal napram vladi zavzemala stališče zahtevajočega pravzaprav berača, ki prosi milodarov. Drobčinice, ki so nam padale z vladne mize, smo sprejemali z zadovoljnim smehljajem na ustnih, hvaležni, da se nam je izkazala milost. In to milost smo v največ slučajih drago plačali z novimi koncesijami Nemcem ali Italijanom. Vedno le čakamo, kdaj nam od zgoraj postrežejo z ocvrtimi piščanci; da bi si jih sami vzredili, na to ne mislimo.

Mi pa pravimo: v prvi vrsti samopomoč in le vzporedno ž njo vedni opomini do vlade, da plačaj svoj dolg slovenskemu narodu!

Dr. Ravnihar.

Dunajska pisma.

III.

Predpust na Dunaju. Izposojevalnice. — Na občnem zboru Slovenije. — Dunajski šahov klub. — Praznovanje Stritarjeve sedemdesetletnice. — Demonstracije pred Kursalonom. Slavnostni govornik. Splošni vtis.

Vse pleše! Veselje in uživanje brez primere, kakor da živimo samo še danes. Ni ga strahu v srcu, ni skrbi v glavi. In ko bo končan predpust, se spomni marsikdo na Turgenjeva: Kako je bi strastno, grešno, buntljivo, čeje srce ni skrilo v magile; cvetji, rastuščije na nej, bezmratežno gledjati na nas svajimi nevidnimi glazami: Kakor tudi je bilo sree, ki počiva zdaj v gomili, strastno, grešno in viharo; cvetice, ki rastejo na njej, nas gledajo mirno s svojimi nedolžnimi očmi...

Zaprte kočije zapeljavajo pred visoke hiše in lahno stopajo dame v balnem kostumu iz vozov. Šumi svila in v električni luči se iskri ešarpa iz tanke gaze egyptienne. Tu in tam balna obleka pošita z dolgimi cvetličnimi girlandami. Gospodje v frakih in belih kravatah. Vse, kakor mora biti. Comme il faut.

In ko zasvira godba in se vrti vse ob melodijoznih dunajskih valčkih, nihče ne preišlja, kaj je bilo morda nekaj ur pred tem:

Nestrpno je čakala mlada dama, da ji doneše postrešek obleko iz javne izposojevalnice, in drugje je pregledoval zopet mlad gospod prav kar prejeto obleko iz podobnih zavodov. Razloženo ima po postelji perilo, črevlje, obleko... in drugje dama: balni kostum, nizke šolne, mogočno kozuhovino, ohlapen plašč iz bele svile itd. Vse izposojeno, vse namenjeno samo enemu večeru!

*

Na občnem zboru Slovenije. Pri dveh dolgih pogrnenih mizah sede slovenski fantje. Če zaide človek med nje, se mu zdi, da ni več na Dunaju.

In kakor se zgodi rado: pol ure o majhni stvari živahna debata. Vse hoče pokazati svoje govorniške zmožnosti. Poskus se tudi več ali manj srečno obnese. In ko so se nagovorili že vsi do utrujenosti, predlaga eden konec debate. Njegov predlog je pozdravljen z burnim ploskanjem.

Morda bi se kdo našel, ki bi obsojal tekakega zborovanja. Jaz sem mnenja, če je upati, da se iznebe kasneje tega, kar imenujemo cepiti dlako, je pozdravljati vsako debato z veseljem. Vsi, ki se je udeleže, imajo pri tem priliko vaditi se v prostem govoru. In končno tudi ni zahtevati drugega od podobnih zborovanj.

Srečno je nastopil Gregor Žerjav s svojim predavanjem, v katerem je zbral na jasen način nekatere naše narodne postulate: smoter naše politike je samostojnost našega naroda. Zaradi tega smo tudi proti klerikalizmu, ker je za nadvlado Rima, a ne za politično samostojnost slovenskega naroda. Zahteva po svobodni in samostojni Sloveniji ni več izdajalska, s tem še ni povedano, da hočemo izstopiti iz avstrijske zveze. — Prvi korak do politične samostojnosti je politična avtonomija. Ali samo to nam ne zadošča, mi hočemo tudi kulturno: narod sam odločaj o svojih šolskih vprašanjih. Slovenci pa moramo postati tudi ekonomski svobodni t.j. kapital na slovenski zemlji bodi slovenski. — Mi protestiramo proti diletantizmu, ki vlada v slovenski politiki, kjer smatrajo politiko kot sport. — Nam manjka strankarjev, ki bi bili obenem Velikoslovenci. — Splošna volilna pravica ne pomenja nič drugega, kakor zmago polit. liberalizma. — V novem parlamentu na podlagi splošne in enake volilne pravice nam morajo dati srednjih šol, seve, pripraviti moramo vsaj potrebne knjige. To bo morala storiti mlajša generacija, kajti izkazalo se je, da ni naše zabavljanje na „stare“ nič izdalo. Bili so sicer gospodje malo pikirani, no, zdaj so zopet zaspali. — Glede slovenske trgovske akademije je že naravnost škandal, kako

Demisije v deželni bolnici.

Δ Kakor se je čitalo predzadnji teden po naših dnevnikih, sta podala primarij kirurški oddelka g. dr. Edo Šlajmer in deželni bolnici prideleni patolog dr. Plečnik deželnemu odboru — svoji demisiji.

Na slovenski zemlji bo težko najti omikanca, ki bi ne poznal in bi ne imenoval s spoštovanjem imen obeh teh zdravnikov. A tudi daleč preko mej naše domovine sega njihov glas, Šlajmerja kot odličnega avstrijskega kirurga, Plečnika kot znanstvenika-teoretika, kakor jih je treba iskati.

Kar se ima še posebej zahvaliti kranjska dežela primariju dr. Šlajmerju, to more pa presoditi samo človek, ki je poznal one naravnost ostudne razmere, ki so svoj čas vladale na kirurškem oddelku stare bolnice na Dunajski cesti. Šlajmer je bil, ki je vpeljal antiseptiko in aseptiko v kranjska zdravilišča, on je bil, ki je po Fuchsju do skrajnosti diskreditirano kirurgijo dvignil na moderni višek, ki je odgojil in izšolal v kirurški stroki vso mlajšo generacijo slovenskih zdravnikov, in on je bil in je, ki se mu ima tisoč in tisoč naših ljudi zahvaliti na rešenem zdravju in življenju.

Dr. Plečnik pa si je navzlic svoji mladosti (kakor tudi dejstvu, da je Slovenec) s svojo znanostjo priboril odlično mesto med znanstveniki dunajskimi, ki ga cenijo kot velenadarjenega učenjaka vsepovsod, kjer so imeli priliko spoznati njega, njegovo delo, njegove zmožnosti in njegovo znanje.

Kar ima vsaka večja moderna bolnica; svojo prosekuro in svoj laboratorij, tega dež. bolnica kranjska nima. Do zadnjih let ni imela niti lastnega mikroskopa (in to ob vednem statusu 400—500 bolnikov!), ampak izposojevalo se je sedaj tukaj sedaj ondi, kar se je rabilo, ali pa so morali zdravniki uporabljati svoje privatne instrumente in aparate.

Ko je nastopil dr. Plečnik pri tukajšnjem deželnem sodišču službo sodnega zdravnika, se je napravil dovolj poniževalen provizorij in odredilo, da preiskuje omenjeni zdravnik v neznatnem kabinetu „posebno zanimive preparate“ — in da se ga honorira vedno le od slučaja do slučaja. S čim naj jih preiskuje, tega se ni povedalo — kvečjemu z izposojenimi privatnimi aparati, ker javna deželna bolnica sploh nikakih nima!

Težko bo dandanes najti omikanca, ki bi ne vedel, da je redno raziskovanje absolutno potrebno, da je tako prosekura kakor laboratorij neobhoden postulat moderne medicine, in da zdravnik, ki se vedno in vedno ne uči, nazaduje.

Vodstvo deželne bolnice je zakrivilo, da sta oba gospoda podala svojo demisijo. Komu

zavlačujejo stvar, dasi je v gmotnem oziru že rešena...

*

V dunajskem šahovem klubu. Krasne sobane, krasno pohištvo. Predsednik društva: znani milijonar Rotšild. Član dunajskega šahovega kluba je tudi naš rojak Milan Vidmar.

Enakomerno bije šahova ura na njegovi mizi. Partner mu je to pot ruski žid Tartakover. Po večurnem igranju odložita nadaljevanje za prihodnji dan.

Med tem so se pričele polniti igralne sobe in dvorane s prijatelji šaha. Vsak igrajoči par obdaja trop radovednih gledalcev. Največ je seveda židov. Med njimi se suče lepo rejeni Rotšild v črnem žakeju in belem telovniku, hlače na gubo in na rokah nekaj demantnih prstanov. Društveni natakariji donašajo prisotnim skodelice črne kave. Vse stopa tiho in oprezno, da ne kali miru. Drugače se brž oglasi kak nervozen igralec z ostrim, kratkim ps-s!

Tišino motijo le ure z enakomernim tik-tak. Vsak par igralcev dobi namreč posebni uri, ki sta medsebojno tako zvezani, da gre leva le tedaj, če stoji desna in zopet obratno. Na uro je treba napraviti deset potez. Čim potegne nasprotnik, zapre svojo uro in premikajo se moji kazalci, dokler se ne odločim i jaz za potezo in zaprem

bi se tudi izljubilo trpeti, da se mu vedno mečejo polena pod noge, in da se s samo besedo „ni treba“ in „saj je vse eno“ ovrže ves trud in napor in vse žrtve tolikih in tolikih let!

Gotovo je stvar vodstva, da štedi — a vedeti mora kedaj. O njem pa se je pred kratkim na pristojnem mestu izreklo, da „če kdo v deželni bolnici ni kompetenten razsojati v medicinskih stvareh, je to sedanje vodstvo“. Končno ne živimo več v časih slovenskih taborov, in iz samega spoštovanja do slavnih dinastij ne bomo trpeli, da se moralno uničuje vsak vesten in ugleden zdravnik, in da ne more ničesar doseči, ker se deželni odbor, mesto da bi sam poučeval in raziskoval v nebo kričeče razmere, naslanja vedno in izključno le na uvodne pripombe strokovnjaka in izvedenca, kakor je to dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški. Če bi le to samo dejstvo iz obilice njegovih predikatov prišlo med svet ali v nemške časopise „Direktor der Thier-u. Irrenheilanstalt“ — bi se ne smeli čuditi, če bi stavili slovensko kulturo na prav nizek nivo.

Končno mora tudi dež. odbor uvideti, da se na tak način nikakor ne more vzdržavati vodstvene avtoritete, ki naj bo potrebna za moderni razvoj javne bolnišnice, in kranjskih dobrodelnih zavodov sploh. Kajti o tem je dež. odbor prav dobro podučen, da so razmere na drugih zavodih še dokaj slabše, nego v bolnici. S tem pa, da se samo avtoriteti na ljubo disgustira druge delavne moči, da se jim naravnost onemogočuje, kar velevala znanje in vest, in da se zistemu na ljubo žrtvuje najboljši zdravniki, izroča se zavode neizogibnemu propadu.

Sedaj sta se poslovila — Nemec bi rekel, „sind hinaus geekelt worden“ — dr. Šlajmer in dr. Plečnik, jutri naj še odideta primarij dr. Bock in ordinarij dr. Robida, potem pa imate, kar si želite. Končno bo pal renomé dež. dobrodelnih zavodov na tisti nivo, kakor je bil pred dohodom imenovanih zdravnikov, in zavlada bo zopet tisti izborni klinični duh po njih, kakor se je pojavljal svoj čas v éri Bleiweisovih reform.

Noben osebni motiv nas ne žene v boj. Obrazložili smo javnosti stvarno itak več ali manj znane razmere. Izjavljamo pa, da si ne bomo dali zabraniti kritike — in tudi če se nas sili do najspejtelnejših podatkov — da storimo že enkrat konec tem razmeram. Ponavljali bomo toliko časa svoj klic, da se nas bo slišalo — in slišati se nas mora! —

Nekaj besed o klerikalizmu.

Klerikalizem pomenja nadvlado Rima. Narodi in države odvisne in pokorne Rimu — to je zadnji ideal klerikalizma. Čuda torej ni, če ima povsod svoje nasprotnike in povsod tudi

svojo uro. S tem storim, da gre ura mojega soigralca.

Šahov klub pa ne nudi svojim članom (letna članarina znaša 80 K, članov ima društvo — ki izdaja tudi svoj šahov list — blizu 400) le priložnost za igranje šaha. Odločene so še posebne sobe kvartanju. Tam igrajo vist in druge podobne, več ali manj hazardne igre. Dame imajo svoje posebne prostore, skupna je umivalnica in čitalnica.

V čitalnici sedi v kotu skupina starejših židov:

Igrate danes z menoj? — Ne, dragi moj! — Ali zakaj vendar ne? — Izguba od včeraj je bila preznatna. — Vi vendar ne boste trdili, da... — O, bilo je celih 40 vinarjev! —

Ne, Sara je bila tedaj v Požunu. — Ali nikakor ne, stanovala je v Pešti. — Stavite, da je bila v Požunu? Za... 20 vinarjev!

Podobno se razgovarjajo bogati dolgočasni židje...

*

Stritarju na čast slavnostna akademija, ki jo prirejajo v dunajskem Kursalonu akademiki iz Slovenije.

Zunaj pred poslopjem od Nemcev napovedani demonstrantje. Stritarjevo slavlje v interni družbi jim je provokacija. Zato tulijo, ustavljajo vozove prihajajočih in obmetavajo

svoje privržence. Kajti kakor spoznajo eni nevarnost, ki preti s tem njih svobodi, tako se vesele zopet drugi premoči Rima, ker pridejo s tem do velike posvetne veljave, do vsemočni in iz tega izvirajočega bogastva.

Dasi pa ima klerikalizem skupen cilj, vendar je njegova uloga, v kateri ga vidimo nastopati v posameznih deželah, zelo različna, a vendar ima tudi tu nekaj skupnega. In to je njegova taktika. Nobena druga stranka se ne zna tako izborno prilagoditi razmeram, kakor klerikalizem, oportunistična taktika nobene politične stranke ni izvedena s tako logično doslednostjo, kakor ravno klerikalna. V južni Ameriki je nastopal klerikalizem v prid sužnjosti zamorcev*), pri nas nabira denar v prid oprostitvi zamorcev; v Nemčiji služi klerikalni centrum v oporo protestantski cesarski rodbini; v Avstriji se dela dinastiji Habsburžanov udanega, na Ogrskem pa je klerikalizem revolucionaren, stopa kot eden najhujših bojovníkov ramo ob rami z židi in kalvinci proti skupnosti cesarstva.

Vendar so ti primeri taktike prilagodenja klerikalizma le nekateri majhni dokazi vzeti iz zgodovine, kajti če bi hoteli govoriti o vseh, potem nam ne preostane drugega, kakor zasledovati razvoj klerikalizma od svojih početkov do danes: povsod bi našli, da so mu došla vsa sredstva prav, samo da se mu je obetal dobiček.

Za nas v Avstriji živeče pa je predvsem zanimivo vedeti, kako je mogel priti klerikalizem pri nas do take veljave in moči. Kajti kamor pogledamo, povsod vidimo narode v borbi proti klerikalizmu; vse se upira njegovi premoči. Ko je napočilo leto 1848., se je bilo vendar nadejati, da prodre svoboda v vse javno življenje, a zgodilo se je ravno nasprotno. Zmagala je moč absolutizma, zmagalo je nazadnjaštvo, reakcija. Vstajajočim nenemškimi narodom iz svoje zaspanosti je odgovorila vlada z — germanizacijo. Naučni in bogoslužni minister grof Lev Thun in zloglasni minister za notranje zadeve, Aleksander Bach — katerega uradnike ni nazivljalo ljudstvo drugače kakor bahove huzarje — sta stopala roko v roki pri svoji germanizaciji. Ali Bachu je manjkalo pri tej njegovi nameri pomagati in tega si je izbral v klerikalizmu. Dosegel je to z 18. avgustom 1855 v konkordatu, ki je zagotavljal cerkvi „den Genuß aller durch Gottes Fügung und laut den Beschlüssen der kirchlichen Gesetze gebührenden Rechte“**). Bachu je moralo postati tesno v družbi samih policajev, vojakov in „huzarjev“, zato si je poiskal oporo v konkordatu. Ker ni imel ljudstva za seboj — niti Nemci ga niso

*) Glej več: Danielovo geografijo, I. knjiga.

**) Dr. F. Krones: Geschichte der Neuzeit Oesterreichs vom XVIII. Jahrhundert. Str. 750.

došle goste s snežnimi kepami. Obžalovati je le eno: da ni duševno obzorje vseh avstrijskih Nemcev enako tem. Igra z njimi bi bila tako hitro dobljena. Čuditi se je pa eno: da se nahajajo med demonstranti celo mnogi nemški visokošolci in poslanci! Seve, če nam podajajo nemški burši iz rajha tako žalostno podobo (Jena, 14. novembra 1905!), potem tudi od takozvanih vsenemških avstrijskih njih kolegov boljšega zahtevati ne moremo. Saj pravi sam dr. Adolf Saager o nemškem dijaštvu: Es ist soweit gekommen, daß man, so sehr der deutschen Wissenschaft Achtung gezollt wird, andererseits die Deutschen doch noch als halbe Barbaren zu betrachten geneigt ist. (Prišli smo že tako daleč, da imenujejo nekateri radi Nemce, kakor tudi spoštujejo njih vedo, napol barbabe.)

Vse drugače kakor zunaj — kjer je imela policija pod vodstvom Ljubljanačana Jakob Lauterja dovolj opravila z razgrajati, katerih je odvedla nekaj nad 20 na stražnico — pa je bilo v dvorani, kjer so pričeli zasedati stole došleci. Med prisotnimi je tudi slavljeneč, katerega sedemdesetletnico je hotela akademična mladina na tako lep način proslaviti: Josip Stritar.

Slavnostni govornik dr. Iv. Prijatelj opiše v kratkih a navdušenih besedah zasluge, ki jih ima za slovensko slovstvo Josip Stritar. Kakor

hoteli podpirati vzlic njegovemu sistemu polne germanizacije v monarhiji, ki jo je želel izvesti v prid krone — zato si je hotel zagotoviti vsaj v vsaki vasi po enega vplivnega somišljenika, in kaj to, tudi če so bili le župniki. Saj je storila isto i madžarska revolucionarna zveza pri volitvah minulega leta.

Tako je pripoznala vlada v klerikalizmu svojega zaveznika, in ta se ji dela zvest še danes. Z njegovo oporo je vrgla vlada nemško liberalno ero v Avstriji (ki je igrala, mimogrede pripomnjeno, silno klaverno in žalostno ulogo) in nãnj se opira še danes.

Da je vzklik klerikalizem tudi med Slovenci tako bujno, se ne smemo čuditi. Rajni ljubljanski knezoškof Missia je prišel na Kranjsko z misijo, ustanoviti tu trdno podlago klerikalizmu (ki ga v tej obliki še nismo tedaj imeli), in ker ni zadel nikjer na resnega nasprotnika, je bil tudi njegov uspeh tako silovit. Vse to, kar se je navajalo pri nas proti klerikalizmu, ni bilo nič drugega, kakor osebna preganjanja in mržnje do duhovščine. Danes nima cela avstroogrška monarhija poslanca, ki bi bil izvoljen s tolikimi glasovi, kakor recimo dr. Šusteršič. To je uspeh in delo „napredne“ slovenske politike!

Kjer pa je imel klerikalizem krepak in vztrajen odpor, tam je podlegel. Jasno se nam kaže to v boju proti židom.

V celi monarhiji se ni razvil v zadnjem petdesetletju noben narod tako silno z ozirom na svojo posest, omiko in moč, kakor ravno židovski. Prganjani in zadovoljni z vsem (spominjamo le na židovske kolonije v vzhodnem delu Londona, kjer je izumrlo do danes že vse anglosaško pleme in je zavzel njih mesto poljski in ruski žid!) so bili neprenehoma na delu za izboljšanje svojega stanu. Posledice njih vztrajnega dela imamo pred seboj; vladar Avstrije in Ogrske je postal žid, on poseduje vsa največja gospodarska podjetja, on je lastnik borz in bank, in on dela javno mnenje v monarhiji, ker so vsi največji in najuplivnejši časopisi v židovskih rokah. Tako je danes žid pravi ekonomski in politični voditelj v monarhiji — in proti temu nasprotniku je klerikalizem brez moči, in edino zaradi tega, ker so svojstva prilagodenja in prenašanja židovskega plemena izvrstnejša in če mogoče, še doslednejša, kakor nahajamo ista pri klerikalizmu, in pa ker ima žid na gospodarskem polju tako močno oporo, na kateri sloni ves procvit države, bi storili i Slovenci bolje, da se učimo in tem manj zabavljamo nad njimi.

Klerikalizem, ki nastopa na Ogrskem kot Madžar, v Pragi kot Čeh, v Lvovu kot Poljak, kot Hrvat, v Zagrebu v nemških pokrajinah kot nemški nacionalc (Koroško!), pri nas Slovenci kot eden najglasnejših prvoboriteljev za

slovensko stvar (in to celo uspešno!), pa si je izvolil v svoje namene še brezobzirnejša sredstva. Pri tem mu je prišla seve nevednost in nepremišljenost svojih nasprotnikov kakor navlaš.

Klerikalizem se je izdal namreč kot branitelja vere. Kaj se je vprašal po njenem bistvu, po resnosti in poštenosti svojih sredstev! In vendar je vera neomadeževana in čista le tedaj, če ima svoj izvor in sedež v tisti prvotnosti, iz katere je izšla t. j. v najgloblji in najsvetejši notranjosti vsakega posameznika, kamor ne prodre noben strankarski in politični boj, kamor bi ne smela imeti nobenega upliva niti država in niti ne klerus! Kristov nauk je bilo prostovoljno trpljenje, v njega verovati se pravi, mu slediti, in upati na odrešenje — če govorimo z Wagnerjem — se pravi iskati z njim spojitve. Ali od vsega tega se je „branitelj“ vere: klerikalizem tako oddaljil, da bi mu morali že zbog tega stopiti najodločneje na pot. Njemu je na posvetni moči in iz tega sledečem bogastvu — v evangeliju pa stoji zapisano, da pride prej kamela skozi šivankino uho kakor bogatin v nebesa; on se bori najljuteje in najsrditeje proti svojim nasprotnikom, dela proti njim v svojih časopisih, spovednicah in na prižnicah — in evangelij priporoča za vse tiste, ki hočejo biti odrešeni in deležni božje milosti: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe; klerikalizem neprenehoma skrbi, da mu rastejo denarni dohodki — in v evangeliju stoji: kdor hoče biti popoln, pojdi in prodaj vse, kar imaš in skupilo razdeli med uboge.

Ali je torej mogoče še večje nasprotstvo med tem, za kar pravijo, da se borijo in med tem, kar v resnici počenjajo?

Ruska in francoska revolucija.

Kdor je količkaj poznal razmere v Rusiji in je vsaj nekoliko seznanjen z zgodovinskimi dogodki drugih narodov, je moral slutiti vse to, kar se je pripravljalo v Rusiji. Že v poletju leta 1903 so prihajale iz južnega dela neizmerne države vesti, ki so morale vsakogar prav resno vznemiriti. Kdor pa je bil vsaj nekoliko vpeljan v rusko politično življenje, zlasti takozvanih radikalnih ali ekstremnih krogov, ta je moral smatrati današnje dogodbe v carevini kot nekaj neizogibnega, če tudi trdijo o Rusiji, da je ona dežela „vsega mogočega in nemogočega.“ Nemški publicisti — nekateri celo taki, ki so poznali deželo največ iz železniških vozov — so pisali že prej, zlasti pa v letu 1904, neprenehoma o tem, kar se je pripravljalo na Ruskem. In prav radi so naslovljali svoje spise v smislu katastrofe, v smislu poloma.

Ruska revolucija pa nas spominja na podobne dogodbe v zgodovini Francije. Tudi tam

puščavi, je vstrajal na svojem mestu, kajti v njegovi naturi je ležala spravljivost. Njegova vodilna misel v tem boju je bila: Tout comprendre c'est tout pardonner. (Baronice Aurore Dudevant, znane pod imenom George Sand, deviza: vse razumeti se pravi vse odpustiti.) V svojem Dunajskem Zvonu je kazal slovenski literaturi prava pota. Bil je čitateljem kakor pisateljem duševni oče, in če smo se zbrali danes na tem mestu, smo storili to kot njegovi hvaležni otroci. Zato: Slava mu!

Ginjen se je zahvaljeval slavljenec za prirsne ovacije. Žal, da ga je bolezen ovirala, izpregovoriti svojim mladim rojakom kaj več.

Ali kaj rečem: rojaki. Saj je bila zbrana tu vsa družba Slovanov!

Vse točke nadaljnega vsporeda so bile krasne, primerno bi bilo morda le, da bi se uvrstila med pevske točke še kaka Stritarjeva pesem.

Ples, ki se je na to razvil, je trajal prav do jutra. Živahnost cele prireditve je bila izvanredna. Splošna sodba: večer Slovenije je izpadel najkrasnejše. To je lahko v zadostilo vsem tistim, ki so pripomogli na kakoršenkoli način k splošnemu, tako ugodnemu utisu. Plačilo za njihov trud naj jim bo tudi veliko število došlih gostov.

je zavihral pred več nego sto leti krvavi prapor revolucije na pouličnih barikadah — in vendar, kakšen razloček.

La France c'est Paris — Francija je Pariz, to zakličemo lahko ob vsakem trenutku francoske revolucije. Kar se je zgodilo — vse je imelo svoja tla v Parizu, vse je bilo osredotočeno na eno mesto, in tu se je nudila ugodna prilika organizatoričnim talentom, razviti svoje moči in zmožnosti ter stopiti na čelo gibanja. Kdor je bil močnejši, je prodril, in slabejši je končal na šafotu pod mečem krvnika.

Vse to je v Rusiji vsled neizmerne razteznosti dežele uprav nemogoče. Po obsežnosti dvajsetkrat večje od Francije ima jedva sedemkrat toliko prebivalstva kakor je bilo Francozov v dobi revolucije, in še to prebivalstvo je tako raznovrstno po plemenih, veri in jeziku, kakor ne kmalu v kaki državi. V Rusiji so nastala velika industrialna in trgovska središča, ki imajo vsled neizmerne oddaljenosti vsaka svojo posebnost tako v navadah kakor v političnih odnošajih. Pomislimo le na razdalje med Odeso in Peterburgom, med Rigo in Batumom, in potem vso daljino Sibirije, katero prevoziš z železniškim vozom komaj v nekaj tednih! Vsled tega se je razvila v vseh teh mestih posebna tragedija in o kakem enotnem vodstvu ni govora, zato tudi ni uspeh tak, kakor ga je imela francoska revolucija.

Kakor pa so pripravljali tej tla filozofi in pisatelji, tako nahajamo isti pojav tudi v ruski revoluciji. Celo rusko slovstvo zadnjih dob preveva duh revolucije. Ruske nihiliste in „idealiste“ anarhizma so nam vstvarili ruski pisatelji sami, in značilno je, da se je uvedlo tudi ime „nihilist“ v Rusiji potom literature. (Atci i djéti, Dim.) Če je utemeljeval Jean Jacques Rousseau) svoj popolni anarhizem kot skrajno nasprotstvo despotizmu Burboncev na naturalistično-svobodomiselní podlagi, je skušal podati na drugi strani zopet grof Lev Nikolajevič Tolstoj (izg. Talstoj) podlago svojemu idealizmu anarhizma v evangeliju. Talstoj je utemeljeval sicer res svoj idealni anarhizem iz religiozno-krščanskih nagibov, ali govoril je pri tem vsemu narodu iz srca. Vsi streme po nekem takem idealu anarhizma kot nasprotje samodržtva, ali ker se ne vrši vsa revolucija na eni pozornici, je tudi zaključek na vsaki pozornici drugačen. Ruska revolucija je decentralizirana in zato ne pride do enotnega izraza in zaradi tega je tudi zmaga nad njo tem lažja.

Na Francoskem se je borilo za svobodo le meščanstvo, kajti v letu 1789 moremo komaj še govoriti o industrialnem proletariatu, če tudi se ne da tajiti, da je i v francoski revoluciji pronical tu in tam proletarec delavec (ne oziraje se na komuno) — v Rusiji pa je nastopilo pot revolucije dvoje stanov: meščanstvo in delavstvo.

Žena in socializem.

Spisal Avguštin Bebel.

Žena v preteklosti.

(Dalje)

V tretjem štadiju barbarstva prične topiti človek železno rudo in spoznava uporabo črk. Cel prevrat v obdelovanju zemlje napravi železni plug. Železna sekira in lopata pospešita iztrebljenje gozdov. Sploh se življenje z uporabo železa popolnoma izpremeni: kako lažje je zdaj napravljati čolne, kočje in vozove! S tem da se je pečal človek vedno bolj z izdelovanjem kovinskih predmetov, je dobivalo tudi njegovo ročno delo vedno bolj umetniško obliko, orožje je postajalo pripravneje. V tej dobi dobimo prva obzidana mesta. Vzcvete arhitektura kot umetnost; bajeslovje, pesništvo in zgodovino razširja in ohranjuje potomcem iznajdba črkopisa.

V tem zmislu se je razvilo življenje zlasti na Jutrovem in v deželah ob Sredozemskem morju: v Egiptu, na Grškem in Italiji. Tu nam je iskati temelja onemu družabnemu prevratu, ki je bil odločilen za kulturni razvoj Evrope in kasneje tudi za razvoj drugih delov sveta.

Vsako stopnjo v dobi divjosti in barbarstva pa spremlja zopet posebno spolsko in družbeno razmerje, ki se mora, popolnoma naravno, močno razlikovati od običajev kasnejših časov.

je položil Prešeren temelj slovenskemu pesništvu, tako je polagal Stritar temelj slovenski literaturi v oni dobi, ko je rezidirala celih dvajset let slovenska literatura na Dunaju. Nobene demonske moči ni v njegovih delih, nikakoršnih bliskov individualnosti njegove, pač pa se zrcali v njih široka vseobsežna boleost kot odsev tega, kar ga je obdajalo: ljudje in narodi v večnih medsebojnih socialnih in političnih bojih. „Jokajo se milijoni — da eden sam se veseli.“ Teh bojev ne povečuje njegova muza — ona pozna samo ljubezen. Stritar se vrača zato v naravo, a tudi tam ni pomoči njegovi srčni rani... Ali vsled tega še ni obupal nad seboj. S klicem: Sreca kvišku! — Sursum corda! se je uprl poedinec proti celoti. Slovenski narod je poveljeval tedaj sebi odgovarjajočega Koseskega, a zametaval Prešerna: pokazal nam je šele Stritar, kdo in kaj je Prešeren! Zgodilo se je to leta 1866., ko sta izdala z Levstikom vred znano izdajo Prešernovih poezij, katerim je pridejal Stritar obširen estetičen — kritičen uvod. Štiri leta potem je poskusil slavljenec z izdajanjem strogo literarnega lista: Dunajski Zvon. Razmere morda še niso prav odgovarjale Stritarjevemu načrtom, zato je s svojim Zvonom mirno počakal do leta 1876. Tedaj mu je bil uspeh velik. Z ogromnim trudom, z velikim samozatajevanjem in vzlic neštevilnih klicev v

Oba se zavedata, da sta ona nositelja države, da sloni na njenih ramah vse blagostanje in neblagostanje dežele. Zato ju srečamo na isti poti, v isti bojni vrsti. Ali najdeta res drug v drugem močno oporo, pa je dvomljivo, kajti že stara resnica je, da se podvrže tradicijam prej meščanstvo kakor delavstvo. In že zdaj opažamo, kako močno se je pričelo nagibati meščanstvo manifestu — Viteju — carju —.

Torej manifest, tista mnogo obetajoča senca velikega upanja. Car je upal, in ž njim Vite. In vendar je baš ta manifest vlil novo olje v vroči boj revolucije.

Kakor nas to dejstvo na prvi hip osupuje, vendar ni osamljeno in celo utemeljeno. Ozmimo se nazaj v francosko revolucijo: ali ne najdemo i tam nekaj povsem sličnega? Zakaj se ni dvignil francoski narod pod Ljudevitom XIV. in XV., ki sta bila oba brezdvomno stokrat slabša kakor reformam prijazni če tudi drugače omahljivi Ljudevit XVI.? Ali niso našle razmere v Franciji svoj višek med 1650—1760, in stoprav, ko se je obračalo vse na bolje, ko so postajale razmere prenosljiveje kakor prej, ko so bile uvedene razne reforme po finančnem ministru Neckerju in drugih, je šele izbruhnila revolucija, je bila razrušena bastilja, je zavladal konvent, Robspjér itd.

Isto vprašanje se nam vzbudi pri opazovanju ruskih razmer: kako to, da ni vstal narod tedaj, ko so bile razmere mnogo neznosnejše kakor danes, recimo pred 1860, ampak se je zgodilo to šele danes po takozvani „epohi velikih reform“, potem ko je bil že Pleve ubit, da — stoprv zdaj, ko je prišel Vite na krmilo in je bil izdan manifest! Dan objave tega manifesta sta smatrala Vite in vlada kot konec revolucije, ali zgodilo se je ravno nasprotno: poulični boji so se razvili s tako srditostjo, kakor še nikdar prej. Torej odkod ta revolucionarni duh, ko so se razmere že vendar očividno mnogo izboljšale?

Tu nam je podal Maksim Gorkij kot odločno nasprotje Talstéga odgovor na to vprašanje, in kakor se zdi, stopi ta najodločneje v njegovem „Na dnu“ v ospredje: človek, ki ždi na dnu življenja, ni vstvarjen za revolucijo. Niti na samem sebi. Šele ko se je izpremenilo to, kar ga obdaja, ko se je izboljšal njegov milje, njegova okolica, trpi za gorje, ki je je prenašal nekdanj. In to v taki meri, da pride do izbruha. V tem je ruska revolucija psihološki zvezana s francosko.

C. P.

Državni zbor.

375.—379. seja.

Na dnevnem redu je še vedno branje zakona o zasebnih uradnikih. Nekateri poslanci predlagajo važne izpremembe, ali kakor je vi-

In zlasti Bachofen in Morgan sta si prizadevala priti na sled bistvu teh nekdanjih medsebojnih odnosov naših pradedov. Raziskavanja obeh so zelo temeljita. Bachofen se je vglobil z veliko vestnostjo v vsa dela starih in mlajših pisateljev, samo da bi spoznal jedro vseh tistih družabnih razmer, ki nam jih je ohranila ali bajka ali pravljica ali zgodovinsko poročilo in ki se nam zde večkrat celo tuja, dasi se včasih tudi dogodki kasnejših časov in celo današnjih dni nanašajo na nje. Morgan je bival zopet več desetletij med indijanskim plemenom Irokezov, naseljenih v državi Nju Jork, kjer je imel priliko opaziti stvari, ki so dovolile povsem nov in nepričakovan vpogled v življenske, družinske in sorodniške razmere že imenovanega plemena američanskih domačinov. Na podlagi teh zaznavanj so napravili opazovanja tudi drugod, ki so pokrepila in iznova objasnila študije gorej imenovanih mož.

Oba, Bachofen kakor Morgan sta našla vsak po svoji poti — in Morgan še v mnogo večji meri — da se odnosi med obema spoloma v pradobi človeškega razvoja silno razlikujejo od kasnejše dobe, o kateri nam poroča že knjiga zgodovine, in tembolj še od razmer novih kulturnih narodov. Posebno Morgan je bil tisti, ki je našel po svojem primerjajočem raziskavanju, do katerega ga je napotilo dolgo-

deti, je zanimanje zbornice za zasebne uradnike le bolj navidezno, kajti v stvarno polemiko s predlagatelji se nihče ne spušča. Kakor reče referent, tako tudi večina. Sprejete so le manjše izpremembe, tako se določi meja, do katere se more kdo zavarovati, na 55 let pri obeh spolih (prvotno pri možu 50, pri ženski 40 let). Ker je stalo v prvotnem poročilu odseka, da izgubi po enoletni brezposelnosti zavarovani zasebni uradnik pravico do pokojnine, predlaga grof Sternberg, naj se poviša ta doba na 18 mesecev. Nato je zakon o zavarovanju uradnikov v drugem in tretjem branju sprejet.

Vsenemec Stein predlaga resolucijo, v kateri pozivlje vlado, da predloži čim prej zbornici zakon o splošnem zavarovanju delavstva.

Steinova demagogija je očividna: mož je sedel prej celih pet let v socialno-političnem odseku, ne da bi zinil kdaj besedico o tem, zdaj koncem dobe, skuša obrniti s tem predlogom pozornost svojih volilcev na se. Mesto da bi predložil kak načrt za tako nujno potrebno zavarovanje delavstva, se zadovoljuje z nedolžno resolucijo. Predlog je bil ob viharjem glasovanju s 122 glasovi proti 104 odklonjen.

Nato odgovarja minister za notranje zadeve na interpelacijo laških poslancev

o tržaških zadevah.

Ob neprestanem viharju in medkliech od laške strani poudarja, da je bila vlada za svoj zadnji korak proti tržaškemu magistratu povsem opravičena. Magistratni uradniki v Trstu so bili največji sovražniki avstrijske državne zveze, oni so razobesili na tržaškem magistratu italijansko trobojnico, in so bili udeležniki one afere z bombami itd.

Na razpravo pride za tem poročilo gospodarskega odseka o

varstvu hmeljarstva proti nepošteni konkurenci.

Vsak hmelj bi se moral uradno izkazati, odkod je. Proti temu je govoril štajerski poslanec vitez Berks, češ da bi bili štajerski hmeljarji s tem zakonom uničeni. Štajerci dobivajo svoj hmelj iz Zateca in ga tudi pod tem imenom prodajajo. Američanski trgovci ne poznajo štajerskega hmelja, ker se proda ta pod češkim imenom. Če pa se to prepove, bo trpel občutno avstrijski izvoz in korist bodo imeli le Bavarci. Vzlic temu je bil predlog zaradi hmeljarstva sprejet.

Sprejet je bil tudi

zakon o galiških prihodarstvenih zemljiščih.

Gališki deželni zbor je sklenil že pred leti zakon, s katerim onemogočuje delitev galiških kmetij in pomaga kmetskemu prebivalstvu, da dobi od veleposestnikov nov svet. S tem se

letno bivanje med irkeškim indijanskim plemenom Severne Amerike, da vladajo pri vseh v kulturi zaostalih narodih družinski in sorodniški pojmi, ki so od naših popolnoma različni, a so bili gotovo negovani tudi od naših prednikov tedaj, ko so bili i oni na dotični kulturni stopnji.

Ko je živel Morgan med Irkezi, je opazil, kako lahko sta razvezala mož ali žena že sklenjeni zakon, katero prikazen je imenoval „spolno združeno, paritveno družino“. Za imenovanja sorodništev: oče, mati, sin, hči, brat in sestra, za katerih pomen ni med nami nobenega dvoma, je našel, da jih porablja Irkez v povsem drugačnem zmislu. Irkez ne imenuje le svojih otrok sinovi in hčere, ampak tudi otroke svojih bratov, in prav tako imenujejo zopet otroci slednjih prvega svojim očetom. In ravno tako niso Irkezinji hčere in sinovi samo njeni otroci, ampak tudi otroci njenih sester, in ti nazivljejo i njo svojo mater. Nasprotno pa imenuje ona otroke svojih bratov nečake in nečakinje, in tem je ona teta. Otroci bratov in sester se imenujejo tudi med seboj bratje in sestre. Otroci žene in njenega brata pa se imenujejo medsebojno bratanci in sestrance oziroma bratranke in sestričine. Zgodilo se je torej nekaj nenavadnega: sorodnikov ne imenujejo tako kot mi, po stopnji sorodstva, ampak po spolu sorodnikov.

kmetije povečajo. Ker pa nimajo kmetje toliko denarja, da bi takoj plačali prejeto zemljišče, je bilo treba misliti skrbeti za fond, ki bi jim dovoljeval potrebna posojila, katera poravnajo z letnim odplačilom. S tem zakonom, ki ga predlaga zdaj vlada in ki ga poslanci tudi sprejmejo, se daje vsem takim dolžnicam sirotinska varnost, t. j. vlada jamči s fondom 500 milijonov kron za popolno varnost teh od kmetov podpisanih dolžnic.

Zbornica sprejme nadalje še 27 paragrafov broječi

šekovni zakon,

ki je bil spričo vedno širši obmer obsegajočega šekovnega računa že nujno potreben.

Veliko viharja povzroči med poslanci razprava o nujnem predlogu Vsenemcev zaradi slovenskega koncerta v dunajskem Kur-salonu.

To priliko so smatrali nemški šovinisti kot prikladno, da izlijejo vso svojo jezo na slovanski živelj. Njihovemu duševnemu obzorju je odgovarjal način, kako so to poskušali. Debate se je udeležilo mnogo poslancev, med njimi celo: dr. Ferjančič in grof Šternberg! Nujnost predloga je bila odklonjena s 86 glasovi proti 14!

Zbornica preide nato k debati o nujnem predlogu italijanskih poslancev

zaradi namestništva v Trstu.

Italijani se ne morejo pomiriti, da jim je izkazala vlada tako nezaupnico. Zato se z vso silo napenjajo, da bi dosegli razveljavljenje odloka tržaškega namestnika princa Hohenlohe, s katerim so odvzeti tržaškemu magistratu posli prenešenega delokroga in podrejeni posebnemu c. kr. namestniškemu svetu. Poskus se jim ni posrečil, kajti za njih predlog je glasovalo manj kakor 20 mož.

Velik vihar je povzročil vsenemški predlog, po katerem

naj se loči naša armada

v avstrijski in ogrski del. Ker je imenoval poročevalec besedo krono, ga je opomnil podpredsednik zbornice, da ni dovoljeno pritegniti v debato cesarja. Vsled tega je nastal med Vsenemci velik vihar. Poslanci so kričali: Ali je ogrska kriza kaj družega, kakor razpor med krono in Madžari? Predsedniku so kričali: črnorumeni dvorni lakaj, ki govori na komando. Vihar je tak, da ne more poročevalec do besede. Vsenemec Schönerer: Kaj govori vse grof Sternberg o vladarju! Naposled se vendar posreči Steinu, da konča s svojim poročilom. Besedo dobi grof Sternberg: Da je naša država tako slabo vladana in da je njen ugled na zunaj tako majhen, ne obžaluje nihče bolj, kakor Slovani... Tudi če bi bil zadnji dvorni

Taki pojmi in nazvanja sorodništva niso v navadi samo pri vseh američanskih Indijanih, pri prebivalcih stare Indije, pri dravidskih rodovih v Dekanu in gaurijskih plemenih Hindostana, ampak so morala biti rabljena — in v tem se strinjajo vsa raziskavanja izza Bachofna — tudi v pradobi tam, kjer se je povzpelo človeštvo na tisto stopnjo, na kateri nahajamo danes razne rodeve osrednje in vzhodne Azije, Afrike in Avstralije. Kakor hitro bo mogoče opazovati še vse ostale divje in barbarske narode v tej smeri, bo tudi dokazano, da so te družabne in spolske razmere, ki jih je Bachofen o različnih narodih starega sveta le bolj domneval kakor spoznal, ki jih je našel Morgan pri Irokezih, Cunow pri zamorcih v Avstralji — da so vse te socialne in spolske formacije temelj človeškega razvoja vseh narodov sveta.

Morganova raziskavanja pa nam pokažejo še marsikaj zanimivega. Če tudi stoji paritvena družina Irokezov v popolnem nasprotju z imenovanjem sorodnikov, kakor je pri njih v navadi, vendar je bilo dobiti še v prvi polovici devetnajstega stoletja na Sendviškem otočju (Sandwich, Hawai, v Tihem morju) obiteljsko sestavo, dejanski odgovarjajočo sorodniškemu pojmovanju, ki se je ohranilo pri Irokezih samo še po imenu. Ali tudi ta sorodniški sistem, ki

žandarm, bi ogrnil portepee s črnim florom, da bi izrazil s tem žalost nad globokim padcem naše države in njenega vladarja... Danes imamo isti zistem, kakor je bil leta 1859. in 1866. Ali ljudje iz leta 1848. so imeli vsaj še vero v Avstrijo cesarja Ferdinanda,

na Avstrijo cesarja Franc Jozefa ne verjame

živ človek več... Saj mi nimamo nobenih 76 let. Saj nismo mi ljudje, ki znamo ležati jutri že v grobu... Bolečine naše Avstrije pa so samo trenutne. Jutri že lahko ozdravimo. (Povzdigne oči proti nebu.) Vse to leži v božjih rokah, ali do tedaj, preden nas ne reši nebeški Oče naše nesreče, moramo ohraniti državo. (Med poslanci nastane nemirno gibanje. Da je imenoval grof Sternberg „našo nesrečo“ cesarja Franc Jozefa, je bilo vsem jasno.) Zbornični predsednik je prekinil že prej večkrat Sternberga in ga opominja zaradi imenovanja krone v debati. Zdaj pa je zaklical s povzdignjenim glasom: To je že preveč! Kličem vas k redu in če tako nadaljujete, vam vzamem besedo! To pre-sega vse meje dopustnosti. Ozirajte se vendar na dinastična in patriotska čuvstva prebivalstva! Kmalu nato konča Sternberg svoj govor. Mnogo poslancev mu kliče: Bravo! Bravo!

Za Sternbergom govori ministrski predsednik. Najprej polemizira proti Vsenemcem, češ da niso njih predlogi nič drugega, kakor obstrukcija. S tem hočejo preprečiti, da bi prišla na razpravo volilna reforma. Temu očitano se upro Vsenemci z vso silo. Ministru očitajo, da je lažnik itd. Preden se je vpitje in kričanje poglelo, je trpelo več časa. Zatem odgovarja minister še grofu Sternbergu.

Pri glasovanju o predlogu Vsenemcev, da naj bi se ločila naša armada, je bila odklonjena nujnost s 117 glasovi proti 25.

Češka.

(Združitev Mlado- in Staročehov.) Praška trgovska in obrtniška zbornica je izdala poziv na izvršujoča odbora staročeske in mladočeske stranke, v katerem izraža željo, da bi se združili obe stranki v ožigled današnjih političnih razmer.

Ogrska.

(Bližnja odločitev.) Najrazličnejše vesti krožijo po časopisju. Da je vsem tem kombinacijam malo verjeti, je naravno, vžle temu pa je gotovo, da stojimo pred resnimi dogodki in da se zgodi že v prihodnjih dneh nekaj odločilnega v zadevi Ogrske. Fejervari je zopet na Dunaju pri vladarju.

Črna gora.

(Navdušenje za srbsko-bolgarsko unijo.) Črnogorski list Ustavnost pozdravlja v

je veljal na Havaji, zopet ni odgovarjal enotni dejanski veljavni družinski podobi, ampak se je opiral na veliko prvotnejo, že davno minulo rodbinsko obliko. Tam so se imenovali vsi otroci bratov in sester tudi med seboj bratje in sestre, in ne kot smo čuli prej, kjer so se nazivali tako le otroci ene matere in njenih sester, oziroma enega očeta in njegovih bratov. Na Havaji so si bili brat in sestra otroci enega očeta tudi z otroci brata ali sestre njegove žene.

Havajska raba sorodniških imen je odgovarjala torej starejši obiteljski obliki, kakor je bila v istem času v navadi. Pokazala se je posebnost v tem, da so imenovali Havajci in Indijani Severne Amerike sestavo sorodništva po obliki, ki ni več odgovarjala dejanskim razmeram. Te so se izpremenile, imenovanje pa je ostalo še staro. O tem piše Morgan tako: „Rodbina je dejanski živelj; ona nikdar ne počiva, ampak stopnjuje vedno više, v istem smislu, kakor vstaja tudi človeštvo iz nižje stopnje na višjo. Imenovanje sorodništva pa je pasivno; le počasi se prilaga razvoju, ki ga je storila rodbina tekom časa in se popolnoma izpremeni šele tedaj, ko se je tudi oblika rodbine korenito izpremenila.“

Mnogi mislijo, da je oblika današnje družine od pračasov sem vedno enaka in mora taka tudi ostati, če nočemo uničiti cele kulture.

Tega se zlasti zagovorniki obstoječe družbe krčevito oklepajo. Ali uspehi neumornih razisko-

svojem uvodnem članku z velikim navdušenjem carinsko unijo med Srbijo in Bolgarijo. Povodom spora med Avstrijo in Srbijo zaradi carinske unije so se zbrali tudi Črnogorci na velik shod v Cetinjah, kjer so manifestirali v prid Srbiji.

Bolgarska.

(Iz sobranja.) Bolgarsko sobranje je sprejelo brez debate trgovinsko pogodbo z Italijo in Francijo. — Sklep sobranja, ki je sprejelo s takim navdušenjem carinsko pogodbo s Srbijo, je knez sankcioniral.

Nemška Poljska.

(Ponemčevanje Poljakov.) V Berlinu izhajajoči list Germania prinaša nekaj vesti o delovanju komisije za kolonizacijo Poznanjskega in zapadne Prusije. Odkar obstoji komisija, je potrošila že nad 400 milijonov mark (= 1 K 20 v) državnega denarja, da pokupi svet iz poljskih rok in naseli potem ondi svoje Nemce. Vendar je doživela nemška politika velik fiasko. Pričeli so tudi Poljaki kupovati nemški svet in tako so prekosili med 1896—1903 kolonialno komisijo za celih 49.400 hektarov! (V eni prihodnjih številkih priobčimo daljšo študijo o nemški politiki proti Poljakom.)

Nemčija.

(Nazadnjaki in liberalci.) Konservativci in liberalci so se zvezali pri volitvah za šestnajsti državnozbornski volilni okraj v saški kraljevini proti kandidatu socialnih demokratov, a so v tej borbi strahovito podlegli: soc. dem. kandidat je dobil 31.527 glasov, kandidat združenih liberalcev s konservativci 10.395 in kandidat ljudske stranke celo le 9056 glasov.

Francija.

(Predsednik republike) Fallières (Faljér) je odložil pričetkom tega tedna svoj mandat v senatu.

(Inventura v cerkvi.) Vlada je popisala do zdaj v 7540 krajih vse cerkveno imetje.

Anglija.

(Nova zbornica) Na minuli torek se je sešla novoizvoljena zbornica prvič k zasedanju. V prvih dneh ni drugega na dnevnem redu, kakor zapisnega posameznih poslancev. Na strani opozicije sede nacionalisti in 30 poslancev delavskih strank.

Štajersko.

Slovenske občine na noge!

Celjska Domovina kaže občinam pot, kako si izvojujejo same svoje pravice. Na Štajerskem je navada, da pošiljajo uradi slovenskim

valcev so nam dokaz, da so take misli popolnoma krive in napačne. Oblika, pod katero vidimo nastopati oba spola v medsebojnem razmerju in rodbino v svoji sestavi, zavisi ravno od vsakokratnih razmer, od načina, kako si pridobiva človek svoj živež. Z drugo kulturno stopnjo postane tudi razmerje med obema spoloma drugačno.

Če smo se pečali z zgodovino davno minulih dob, smo se brezdvomno prepričali, da sta živela na spodnjih stopnjah človeškega razvoja oba spola med seboj na način, ki ni le ves drugačen od današnjega, ampak se nam zdi celo kot nekaj nečuvnega, kot višek nenravnosti. Toda kakor ima vsaka stopnja človeškega razvoja za pogoj gotov način pridobivanja hrane, tako ima tudi svojo posebno moralo, v kateri se zrcalijo istočasne družabne razmere. Kar je v navadi, to je npravno, in v navadi je zopet to, kar odgovarja bistvu t. j. potrebam gotove dobe.

Morgan zaključuje svoja izvajanja s trditvijo, da je bilo občevarje med obema spoloma na najnižji stopnji divjosti povsem prosto. Vsaka žena je občevala z vsakim možem, in vsak možki zopet z vsako žensko. Tako splošno združenje imenujemo promiskuiteto. Vsi moške žive torej v mnogoženstvu, vse žene v mnogo-moštvi. Otroci so last vseh. Strabo (l. 66. pred Kr. r.) poroča o Arabcih, da so občevali pri njih bratje z lastnimi sestrami in celo s svojo

občinam nemške dopise. Kako naj se torej obnašajo župani proti takemu nasilju? Odklanjati nemške dopise se ne priporoča. Ne glede na to, da pride lahko župan vsled tega navskriž s postavo, priznamo s tem tudi Slovenci nemškim občinam pravico, odklanjati slovenske dopise. Zato pravi Domovina: Ker nočejo naši uradi dopisovati z nami v našem jeziku, jih prisilimo k temu s tihim odporom, kar se zgodi tako:

1.) Vsako došlo nemško pismo zapiši v opravični zapisnik.

2.) Na vsak nemški dopis državnega ali deželnega urada zapiši brez ozira na to, ali umeš nemški ali ne: „Ravnateljstvu pomožnih uradnikov c. kr. namestništva v Gradcu — s prošnjo, naj se preloži pričujoči dopis na slovenščino ter se potem semkaj vrne.“

Ako se bodo vse naše občine poprijele tega tihega odpora, bomo lahko že v prvem letu dosegli velikanske uspehe, namreč:

1.) Vsi taki akti bodo po daljši muditvi dospeli nazaj k političnim uradom kot vlaki z zamudo, ki jim bodo delali največje nepravilike. Župana ne bodo mogli kaznovati, ker ni bil on, temveč nemški dopis kriv zamude.

2.) Pri imenovanem ravnateljstvu se bode nakrat nabralo po stotine prestav. Vlada bode, da se izogne stroškom, ali takoj ukazala vsem svojim uradom, naj dopisujejo z občinami v slovenskem jeziku, ali pa bode morala najeti tam mnogo slovenščine in nemščine zmožnih uradnikov. V tem slučaju pride mnogo več Slovencev do boljšega kruha, obenem pa se bode povišal vladin proračun; hej, kako se bode tu slovenskim državnim poslancem v zvezi z drugimi strankami, ki žele pametnejše razdelitve stroškov državne uprave, ponudil na novo spleten korobač za vladin hrbet, da ga bodo čutili vsi oni, ki so z zamašenimi ušesi slovenskim občinam vsiljevali nemške dopise! Razun Slovanov bodo namreč tudi socijalni demokratje in razne kmetske stranke vseh narodnosti, ki se doslej niso brigale za jezikovno vprašanje, stopile na stran pritožujočih se Slovencev. Iz državnega proračuna se bode takorekoč „čez noč“ po zaslugi slovenskih občin izcimilo jezikovno vprašanje.

Tihi odpor naših županov, oziroma občin nam ne more ničesar škodovati, pač pa more rosiť blagoslov na pravice naše, samo treba se ga je poprijeti z odločnostjo in vstrajnostjo.

30-letnica akad. teh. društva Triglava.

Graško društvo slovenskih visokošolcev, Triglav, je praznovalo te dni v celjskem Narodnem Domu svojo tridesetletnico. Na slavnost, ki se je završila nenavadno krasno, je prišlo nad 150 gostov iz najrazličnejših krajev. Navzoč je bil

materjo! Drugače kakor potom krvozmesja se sploh človeštvo ni moglo množiti, če naj izviramo vsi iz enega samega para, kakor beremo v evangeliju. V tej preporni točki si ugovarja tudi knjiga stare zaveze, kjer stoji, da si je poiskal Kajn, ko je ubil svojega brata Abla, ženo pri drugem narodu. Odkod pa to ljudstvo? Da niso imeli v pradobi spoli za medsebojno občevarje nobenih pomislekov, nam pripoveduje tudi indijska bajka o najvišjem njih bitju Brahmi, ki se je poročil s svojo lastno sestro Saravasti. Isto se ponavlja v Egiptu in nordiški zbirki bajk Edi. Bog Egipčanov Amon se je javno ponašal, da se je oženil s svojo lastno materjo; Edin se je poročil zopet s Frigo, s svojo in svoje žene Ede hčerjo.*

Morgan meni, da se je razvila iz te splošne pomešatve spolov kmalu višja stopnja spolskega občevarja, ki jo imenuje „družino krvnega sorodstva“. V njej so ločene skupine, ki občejujejo med seboj po rodovih, tako da so pravi za-

* Ziegler (Op. prevajalca: Dr. H. E. Ziegler je profesor živalstva na vseučilišču v nemškem Freiburgu in je izdal pred 12. leti proti „Ženi“ naperjeno knjigo) nam očita v svoji knjigi, da sploh polagamo kako važnost v bajke. V tem se zrcali vsa površnost naravoslovca, ki pripozna samo to, kar vidi na lastne oči. Vendar imajo bajke zelo globok pomen. One so izraz narodne duše in odgovarjajo prastarim navadam in običajem. Ti so seve polagoma izginjali, ohranila jih je samo še bajka. Kakor hitro pa smo prišli na stvari, ki objasnjujejo drugače nam nerazumljive dele bajke — naj potem še dvomimo o njih pomenu za kulturno zgodovino?

tudi soustanovitelj Triglava, prof. Kosi. Naravno, da je bilo navdušenje zanj veliko. Celjske Slovenke so pripele na Triglavansko zastavo krasno vezan trak. Ples, ki se je vršil po uradni delu, je bil eden najodličnejših, kar jih je bilo kdaj v Celju. Dan potem so se odpeljali Triglavani v St. Jur ob južni železnici, kjer so bili med pokanjem topičev in vihrajočimi zastavami najpristraneje sprejeti. Vsem udeležnikom slavnosti ostane gotovo ta dan v nepozabnem spominu. (T. č. predsednik Triglava je tehnik Viktor Plehan.)

Laški trg dobi električno razsvetljavo. Stroški so proračunjeni na 27.565 K.

Celjska posojilnica praznuje letos 25 letnico svojega obstoja. Ta denarni zavod so ustanovili narodni borci zbrani okrog M. Vošnjaka. Pred devetimi leti si je sezidala posojilnica že svoj lastni dom: Narodni Dom v Celju. Iz letopisa l. 1904 posnemamo, da je imela koncem l. 1904 nad 4000 udov in denarnega prometa nad 13 milijonov kron. Rezervni zaklad je znašal tretjino milijona kron; čisti dobiček 21.473 kron. Od tega se je porabilo 5340 K v dobrodelne namene. Celjska Domovina pozivlje posojilnico, da naj ustanovi ob svoji petindvajsetletnici dijaško ustanovo.

Vinski semenj. Po vzgledu v drugih krajih priredi tudi kmetijsko društvo za ptujski okraj tak vinski sejem na ponedeljek dne 26. februarja v prostorih minoritskega samostana v Ptuj.

V Laške toplice pride mladi nadvojvoda Karol, ki si je nedavno zlomil na dunajskem drsališču nogo.

Prostovoljno gasilno društvo v Trbovljah vabi k predpustni veselici, katera se bode vršila dne 17. svečana t. l. v rudniški restavraciji na Vodah. Začetek ob 8. uri zvečer. Čisti prebitek porabi se v društvene namene.

Primorsko.

Iz Gorice.

(Piše dr. Henrik Tuma.)
(Dalje.)

Kranjski politiki so glede Gorice naravnost rečeno slepi. Naša kronovina je strogo oddeljena v slovenski in italijanski del. Slovenski del tvorijo okrajna glavarstva v Sežani, goriška okolica, v Tolminu in še nekatere občine pod okrajnimi glavarstvi Gradišče, tako da tvori jezikovno mejo približno južna železnica od morja pa do Soče in potem Brda do Kormina. Deželni zbor šteje 11 poslancev italijanske narodnosti in 10 slovenske, in sicer so razdeljeni ti tako, da imajo Slovenci 6 zastopnikov kmetijskih občin, Italijani 2, veleposestvo italijansko in slovensko po 3 zastopnike, slovenski trgi 1

konec v taki spolski zvezi le njih stari očetje in stare matere. Njih otroci delajo zopet nov krog zakoncev, in tako tudi otroci teh, čim so dosegli potrebno starost. Dočim je bilo prej občevanje med obema spoloma zelo divje, brez pomislekov in predsodkov, je navezan zdaj vsak rod edino le na se. Še vedno pa se združujejo tako bratje in sestre, kakor bratranci in sestrične prvega, drugega in nadaljnjih pokolenj. Medsebojno so si bratje in sestre, a obenem možje in žene. Imenovanja sorodništev v tem zmislu so bila v navadi še v prvi polovici 19. stoletja, a dejanski je bilo razmerje med sorodniki že povsem drugačno. Pač sta bila na Havaji brat in sestra lahko oče in mati enega otroka, nemogoče pa je bilo to po ameriškansko-indijskem sorodniškem pojmovanju. Družina krvnega sorodstva je bilo najbrže tudi ono stanje, v katerem je našel stari grški zgodovinar Herodot (roj. 484. pred Kr. r.) rod Masagetov in o katerih piše tako: „Vsakdo poroči eno ženo, ali vsem je dovoljeno, hoditi k njej.“ In dalje: „Če se zahrepeni možu po kaki ženi, obesi svoj tulec spredaj na voz in gre nemotljen k njej... Pri tem vtakne v zemljo svojo palico, kot podobno lastnega čina... Priležništvo se opravlja javno.“* Podobne razmere pokaže Bachofen pri Sikijcih, Etruskih, Krečanih, Ateneih, Lesbijcih in Egipčanih.

(Dalje prih.)

* Bachofen: Materinske pravice.

poslanca in italijanski 2, tako da pride na italijansko stran dežele 7, na slovensko 10 zastopnikov. Odloča pa mesto Gorica, ki daje samo 2 zastopnika, in trgovsko-obrtna zbornica ondi, ki daje tudi 2 zastopnika, tako da imajo končno Italijani 11 glasov proti 10 slovenskim. Gospoduje torej Gorica nad slovenskim delom dežele in Gorica se danes javlja kot italijansko mesto. Gospodarski pa je navezana popolnoma na Vipavsko dolino, Soško dolino in Brda; živi popolnoma od slovenskega dela dežele in vendar odloča ona usodo politike v deželi na škodo slovenskega prebivalstva. V Gorici rije slovenski gospodarski živelj krepko na vse strani kviško in naprej; z malo podporo bi se dal v kratkem doseči prevrat. Ako bi imeli slovenski politiki le količkaj pred očmi zedinjeno delo, bi morali z vsemi silami okrepiti položaj Slovencev na Goriškem, torej v Gorici. Storili bi to najlažje s tem, da zvežejo Idrijo in Vipavo z Goriško. Saj upamo celo od nove bohinjske železnice, da naraste slovenska gospodarska in narodna moč.

Za tako res združeno delo dosedaj ni bilo najmanjšega zmisla.

Ravno tako malo zmisla imajo tudi v Trstu za Goričane in Goričani zopet za Trst. Politika Primorske t. j. Istrije, Trsta in Goriške bi morala stremeti z vsemi silami, da se združi cela Primorska v eno kronovino. Je res, da bi bili Slovani v očitni manjšini, ali ravno s tem bi bilo združeno delo, da bi se sešle vse sile na odpor v Trstu. Tako vlada med nami samimi popolen separatizem. Štajerci n. pr. trosijo svoje moči celo za okrepitev slovenskega življa v Gradcu, daš je vse delo za to brez cilja.

Priznavam, da je zgodovinska in gospodarska razlika v posameznih slovenskih kronovinah precejšnja in da bi bilo pričeti z delom prav ab ovo, da je bilo morda iz začetka naravno, ako so se naredile tudi politične skupine po kronovinah in se je koncentriralo delo v posameznih središčih dotične kronovine. Velika napaka je pa ta, da se pozneje, ko je političen razvoj Slovencev že precej napredoval, ni opustilo teritorialnega zistema. Danes nastopa le en stan pod imenom zedinjena Slovenija t. j. učiteljski po svoji zvezi. Če so tudi posojilnice vezane v dveh večjih zvezah v Ljubljani in v Celju, je ta zveza strankarskega pomena, kar se tiče katoliških posojilnic, in je slučajno nastala velika zveza na Spodnjem Štajerskem, ker se je ondi mudil marljiv in vešč mož, ki je zvezo oživotvoril. Kreditna banka je še vedno omejena eskomptna banka provincialnega pomena. Idejo združene gospodarske moči ne predstavlja danes noben slovenski denaren zavod in tudi ne Jadranska banka v Trstu. Ne moremo sicer govoriti za prihodnost; in morda je tudi naravna pot za to poslednjo, da si najprej okrepi položaj ob Adriji in da potem upliva na gospodarske sile slovenskega ozadja. Lahko pa rečemo, da se za danes s tem vprašanjem ne bavijo ustanovitelji in voditelji Jadranske banke.

Kolikor se tiče osebne dotike politikov in združenega dela, je prav klasična primera dotika izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke na Goriškem in onega na Kranjskem. Ko se je šlo za ustanovitev stranke na Goriškem, sem osebno posredoval pri izvrševalnem odboru v Ljubljani, da bi se poučil o praktičnem delu izvrševalnega odbora v Ljubljani in da bi se prišlo do dotike obeh odborov. Ali seja izvrševalnega odbora v Ljubljani je napravila na-me utis, da so bili gospodje kar presenečeni, da sploh kakemu politiku od drugod pride na misel udeležiti se seje izvrševalnega odbora na Kranjskem! Dejanski se tudi občevanje med odboroma ni nadaljevalo.

Bil sem ustanovitelj narodno-napredne stranke na Goriškem l. 1900. ter prvi in edini predsednik izvrševalnega odbora. Pred ustanovitvijo sem bil osebno pri dr. Tavčarju kot prvaku narodno-napredne stranke na Kranjskem in se skušal dogovoriti za združen nastop. Nisem dal nikakega najmanjšega povoda temu veljaku, da mi očita klerikalstvo ali odpadništvo od stranke; sploh od l. 1900. nisem nikoli več prišel z njim v najmanjšo dotiko in kljub temu se je pod njegovim uredništvom in vedoma iz-

vršil na-me podel napad v „Slovenskem Narodu“. Kaka dotika političnega dela je pač to! Pred petimi leti sta se dogovorili dve osebi odličnega mesta v stranki za skupen nastop: za pet let pa pade ena čez drugo javno ter jo grdi in smeši. Zakaj in čemu? Je-li to sploh politično delo? Je-li tu sploh kaj zdravega zmisla?

Odgovor na to, zakaj se do združenega dela ni prišlo, je pač ta, da manjka stvarnega poznanja, manjka osebnega poznanja in manjka dnevnega dela.

Princ Hohenlohe. Avstrijski Italijani so vsi iz sebe. Cesarski princ Hohenlohe, tržaški namestnik, jim je stopil občutno na prste. Hohenlohe je odposlal tudi Busicha. Pravijo, da vsled tega, ker je bil Busich s tem, da je pomagal marsikaj zakriti v zadnji bombni aferi v Trstu, sam skrivoma na strani laške iredente, katere pristašinja je tudi njegova so-proga, navdušena Italijanka iz kraljevine. Sicer pa sta nastopala to pot vlada kakor princ zelo premeteno. Vlada nam je poslala kot namestnika najprej bivšega bukovinskega predsednika, ki je bil v Bukovini silno priljubljen in od vseh slojev spoštovan, tako da ima princ najlepšo preteklost za seboj. Ne more se mu ničesar očitati. No, drugo je storil princ. Koj drugi dan, ko pride v Trst, se napoti zgodaj zjutraj v vojašnico v povsem priprosti toaleti: navaden površnik in mehak klobuk na glavi. Generala šveda ni nikjer. Nadporočnik, ki se mu ne sanja, kdo je pred njim, pove princu, da sprejema general šele ob enajstih. Princ nič ne pomišlja, odda karto in odide. Splošno preseenečenje. — Tako dela Hohenlohe. Priprost in vendar poln takta. Nihče mu ne more očitati odioznosti. Zato občutijo njegov zadnji udarec v iredento prizadeti tem občutljiveje. Kdo naj se mu ustavlja?!

Podpirajmo domačo umetnost!

Akoravno se čujejo vedno vzdih, da se slovenska umetnost ne razvija, kakor bi bilo želeli, se vendar nikdo ne potrudi, da bi pospeševal ta razvitek. Nemški umetniki, nemške tovarne si služijo velikanske svote s slovenskim denarjem. Ali ni to obsojevanja vredno, ako se pomisli, da je število slovenskih umetnikov, ki so slovenski javnosti že itak več ali manj znani, razmeroma veliko in da imajo mladi umetniki na Dunaju svojo organizacijo v društvu „Vesni“, ki ima ravno nalogo posredovati pri umetniških naročilih v prid svojim članom. Že narodna zavest slovenskih naročevalcev bi zahtevala naročevanje umetniških izdelkov pri „Vesni“. Še bolje pa bi utegnili vplivati na naročevalce dejstvo, da so cene, ki jih stavlja „Vesna“, razmeroma jako nizke, ker so člani navezani na naročila, če hočejo živeti.

Posebno slovenske obrtnike, društva, posojilnice, tvornice itd. opozarja podpisani odbor na gori navedeno. „Vesna“ sprejema sledeča dela*):

Slike (portrete) pokrajinske in druge slike v vseh tehnikah. Načrte za razglednice, ilustracije, okraske knjig itd. Dekorativne načrte za umetniško obrtne predmete kakor: Diplome, plakate, okras pohištva in stanovanja itd. — Cerkvene slike, zastave tudi za ženska ročna dela. Arhitektonične načrte za moderno pohištvo, za cerkvene oltarje itd. Kiparske izdelke, kipe, reliefe, miniature itd. Sploh vse, kar spada v vpodobljajočo umetnost.

Cena se določi naprej. Pri konkurenčnih razpisih naročevalcu ni treba plačati posebnega doneska za ceno. Za posredovanje ni treba plačati „Vesni“ nobene takse.

Slovenci, storite torej svojo narodno dolžnost in naročujte pri „Vesni“. Informacije brezplačno!

Naslov: „Vesna“, Dunaj III. Kollergasse 20. IV.

*) Za večja dela se napravi konkurenca. V tem slučaju se pošljejo naprej skice, ki so naročevalcu na izbero. Mala naročila se oddajo brez konkurence temu ali onemu članu.

Kranjsko.

Slovenski Sternberg. Naj se mar vznemirjamo nad razsrjenostjo svojih nasprotnikov, in če tudi so dospele njih sramotitve že tako daleč, da smo docela upravičeni vprašati: si je sploh mogoče izmisliti še hujše grdenje, kakor se poskuša „Slovenski Narod“ proti nam? Za način take polemike res ni treba listu, ki stoji pod poslansko zaščito, nobenega poguma. To, kar je zakrivil dr. Tavčar v slovenski politiki, hoče poravnati zdaj z nizkotnim sumničenjem proti vsem tistim, ki se mu postavljajo po robu. Njegovo trditev, da daje „Našemu Listu“ denar Jebačin in kakor piše dr. Tavčar oprezno še nadalje: „zadnji čas prejkone tudi dr. Furlan“, ne moremo imenovati drugače kot **javno laž**. Apellirajoč na osebno poštenje dr. Tavčarja kot odgovornega urednika smo prepričani, da prekliče to svojo trditev, kajti tolike drznosti v obrekovanju vzlic imuniteti nikomur ne pripisujemo. Sumničenja, da tlakujemo naši duhovščini itd., so pa tako očitna, da bi bilo z dr. Tavčarjevo razsodnostjo že silno daleč, ko bi na kaj takega sam verjel. Njegova nadaljna polemika, kjer se prepira o starosti naših sotrudnikov, je poleg svoje plitvosti še zelo konfuzna: eni so mu prestari, drugi premladi, tako da človek res ne more dognati, katera starost se zdi dr. Tavčarju pravzaprav edino primerna za politika oz. publicista. Način take polemike pa je sijajen dokaz dr. Tavčarjeve politične onemoglosti, kajti ker ne ve odgovora na naša izvajanja, se spravi nad — osebe! Naj pa je prepričan, da nas na tako polje ne spelje, če tudi ne moremo tajiti, da bi se našlo za nas — v dr. Tavčarjevem smislu — i tu marsikaj hvaležne snovi!!

Revizija liberalnega programa. „Slov. Narod“ je pisal dne 16. decembra 1905: Začetkom novega leta skliče narodno napredna stranka shod zaupnikov iz cele dežele... treba je, da se zedinimo, kaj naj bo zapisano na naši zastavi in zato je revizija narodno naprednega programa nujna in neizogibna in naravnost neodpustno bi bilo in dokaz lenuštva in polovičarstva, če bi se na shodu zaupnih mož revidiral narodno napredni program samo v eni točki... vse drugo pa pustilo v nemar. — In zopet je pisal „Slovenski Narod“ pet dni za tem: Kadar klerikalec tulijo in psujejo, takrat smo na pravi poti... ali hoče kdo še boljšega dokaza, da je ta revizija velevažna, in da je največjega pomena za našo stranko in za ves slovenski narod. — No, danes smo že v drugi polovici februarja in o napovedanem shodu zaupnikov iz cele dežele (velikanska domišljija!) v začetku novega leta 1906 ni ne duha ne sluha, pač pa je izšla pred časom v „Slov. Narodu“ anonsa: Danes sestanek pri Roži. Vendar je tudi ta oklic v dvojnem zanimiv: zdaj vsaj vemo, kdo je zaupnik liberalnih in vemo, kaj si misli ona pod izrazom: „iz cele dežele“ in „ves slovenski narod“...

— **Akademija** je res potrebna korenite preosnove. Sicer marsikomu ni všeč, „Slovenec“ pa prav posebno ne, torej udati se bo treba. Pred vsem bo veljalo spraviti iz društva ustanovnike in sedanje člane, ter mesto njih vpeti katoliško inteligenco. Če bi kdo mislil, da se ta dva pojma izključujeta, se moti. Kedar bo Akademija tako daleč, poišče si tudi primerne protektorja. Potem si izvestno tudi omisli svoj organ, katerega doslej še nima, kajti niti „Naši Zapiski“ niti „Naš List“ nista glasili Akademije, kakor to „Slovenec“ prav dobro ve, a navzlic temu informira svoje čitatelje namenoma napačno. Težka bi šla Akademiji s snovanjem svojega organa — če bi ji ne priskočila „Ljudska stranka“ na pomoč. Za prvi začetek zadovoljiti se bo morala pač s „Slovencem“. To je vzoren, in kar je več, jako pošten dnevnik. „Osi“ podobnega šaljivega lista pa ji ne bo treba. Kot humorističen list je „Bogoljub“ namreč nedosežen. Kar tega se bo treba polastiti. Za to pa ne obupuj, dični „Slovenec“! Vse izide po tvoji želji.

Reveži smo, taki, da jih ni večjih na Slovenskem. Ostavili smo stare navade, in ne iščemo si več dobrih služb in mastnih dohodkov,

kakor je to bilo včasih v navadi. Takrat so ljudje namreč še pripogibali kolena, vpogibali hrbtišča, smejali se, kedar se je nasmešnil „On“ (in teh je bilo na Slovenskem že mnogo!) — sedaj pa so si izmislili novostrujarji nov način, kako priplezati kvišku. Tako impertinentni so, da oporekajo, da kritikujejo, da se niti ne hlinijo, niti toliko ozirnosti nimajo, da bi se klanjali. Zato se jim tudi izborni godi: dobre službe, advancementi, definitivna nastavljanja, vse mogoče petletnice, in druge doklade, sinekure in častna mesta, bogastvo in spoštovanje, vse se vsipa na nas. In mi niti ne vemo, da je tako postopanje podlo! O tempora, o mores!

§.
Naša ljudska tribuna. „Slov. Narod“ in „Slovenec“ sta v zadevi vodstva in nadupraviteljstva dež. bolnice lepo zlezla pod klop. „Sl. Narod“, ki je še pred kratkim na dolgo in široko razpravljal o javni morali, ne najde besede, da bi ožigosal škandalozne razmere na deželnihih dobroteljskih zavodih, o katerih je on, oziroma dr. Tavčar ravno tako dobro podučen, kakor mi. Da pusti „Slovenec“ celo stvar pri miru, je umevnejše. Na eni strani ne smatra dr. Bleiweisa svojim interesom nevarnega, na drugi pa se veseli, češ, čim več gnilobe ostane v „napredni“ stranki, tem boljše za nas. Za kulturno delo pač „Slovenec“ še nikoli ni bilo dobiti — in njegov pogled ne sega preko plank farovškega njegovega delokroga.

§.
Grozno! Po „Slovenčevem“ poročilu nastopili sta na plesu društva „Ljubljane“ dve maski, oblečeni v frančiškanske kute. Po zatrtjevanju „Slovenčevem“ sta obudili splošno ogorčenje, in „Slovenec“ zahteva, da se kaj takega nikoli več ne zgodi. Samo ne vemo, od koga to zahteva. Ali od društva „Ljubljane“, ali od vodstva hotela „Union“, ali od koga? Menimo, da bi se katerikoli poklicanih faktorjev premislil poseči v zmyslu „Slovenčevih“ želja vmes, če ne bi hotel, da ga zadenejo jako neprijetne konsekvence. Če pa misli „Slovenec“, da bo s svojimi pripombami teroriziral ljubljansko občinstvo, se jako moti. „Union“ je kakor znano klerikalno podjetje, in če ga podpirajo protireakcijski krogi, se to zgodi, ker je konečno vendar-le slovensko podjetje, dasi je o slovenščini presneto malo čuti bodi si v restavraciji, kavarni ali hotelu. Ako bi se pa drznili „Slovenčevci“ kakorkoli vplivati na to, da se pokaže „Union“ kot strankarska naprava, potem naj si pripiše posledice sam.

— **„Slovenski Narod“** se je parkrat zadrl nad nami, sedaj nas pa ignorira. Ker pa misli „Slovenec“, da je „Naš List“ še premalo razširjen, zato skrbi on za razširjanje naših notic, kar jih je naperjenih proti liberalcem. „Slovenec“ se seveda hudo moti, če pričakuje od nas zato kake prizanesljivosti. Naj ne misli, da bi mu bil boj z nami le količkaj lažji, nego mu je s sedanjo liberalno stranko; še dosti hujši bo, ker bo principijelen, in ker mi ne priznavamo v principih nobenih popustkov. Tudi se moti, če meni, da se bomo dali speljati na led, in da bomo začeli boj pri takih malenkostih, kot so poročila, kedaj je kak kaplan objel ali zaljubljen pogledal kako natakario. Kakor smo začeli, tako bomo tudi delali naprej: edino šola, omika in prosveta morejo osvoboditi slovenski narod klerikalne sužnosti. In pri tem boju ne bo nobenih apersijev in glos — a prav tako tudi ne nobenih ozirov — in nobenih kompromisov.

Zmešnjava nad zmešnjavo. „Slovenski Narod“, katerega odgovorni urednik je državni poslanec dr. Iv. Tavčar, je pisal 1. avgusta m. l. tako: „Ker smo naprednjaki zmeraj dobri, predobri, bi glavo stavili, da so tri četrtine naročnikov, kar jih ima „Naš List“, sami naprednjaki. Dolžnost teh je sedaj, da iztirajo „Naš List“ iz vsakega spodobnega lokala... Sicer pa vabimo „Naš List“, da naj se o novem letu oglasi, koliko naprednih naročnikov mu je še ostalo.“ — Kdor tako mogočno piše, bi pričakovali, da tudi ve, kaj piše. Ali „Slovenski Narod“ tega vsaj to pot ni vedel, kajti ni preteklo pol leta, pa se je že sam naročil na — „Naš List“!

Cestni odbori kranjski. Pri naših cestnih odborih morajo vladati grozne razmere. Vse se

pritožuje, da izmeče dežela ogromno denarja, ceste so pa vedno slabše. Ali je res, da gre denar povse drugam, kakor pa za namen, v katerega je določen? Kaj ni nobene kontrole, ki bi vedela, kam dado privatni podjetniki denar in kako razpolagajo z njim? Dolžnost prizadetih faktorjev bi bila, pobrigati se malo za stvar!

III. velika mednarodna maškarada, ki jo letošnje leto priredi ljubljanska krajna skupina strok. zveze tobačnih delavk in delavcev avstrijskih, se vrši v soboto dne 17. februarja v veliki dvorani in stranskih prostorih starega strelišča. Prebitek veselice je določen v dobrotnorice in izobraževalne namene.

Bralno in pevsko društvo „Tabor“ v Lokvi priredi veselico s plesom v soboto, dne 17. svečana v lastnih prostorih.

Prvi dovtip v „Osi“: „Vijolica časnikarskega sloga. Nevarna tatica. Frančiška Kosova je pobegnila iz Polhovega Gradca izpod policijskega nadzorstva, za katero se še ne ve, kod se klati.“ — K nesreči je stala citirana „vijolica“ že dne 4. jan. let. leta (1906.) v dnevnihih vesteh — „Slov. Naroda“! —

Ruska državna banka. Status ruske državne banke izkazuje za novo leto povišanje prometa papirnatih not in sicer na vsakih 1290 milijonov rubljev novih 20 milijonov. Vrednost zlata, ki pokriva državne note, znaša 919.561.806 rubljev, od teh jih je v tujini 206.069.368.

Bodoči knjižni program „Slovenske Matice“.

Knjižni odsek „Slovenske Matice“ je poveril v seji dne 28. rožnika 1905. pododseku pectorice iz svoje srede nalogo, naj sestavi osnovo bodočemu društvenemu knjižnemu programu. Omenjeni pododsek je poverjeno mu nalogo v svojih sejah dne 3. in 18. velikega srpana 1905. izvršil in osnovo predložil knjižnemu odseku. Ta je o tej osnovi v svojih sejah dne 20. vinotoka, 14. listopada, 20. grudna lani in 16. prosinca letos razpravljaj, jo z malimi izpremembami sprejel in odboru v odobrenje priporočil.

Odbor je njegovemu nasvetu v redni seji dne 18. prosinca t. l. pritrdil in obenem sklenil, naj se program v časopisih objavi.

Njegovo besedilo je sledeče:

1. „Zbornik“ se kot periodična knjiga obdrži v ta namen, da se v njem objavljajo krajše razprave strogo znanstvene vsebine.

2. Letopis ostani še nadalje društvena knjiga za objavljanje pisarniškega poročila.

3. Matica izdaj vsako leto po eno ali dve monografiji.

Kot primerna tvarina tem monografijam se priporočajo sledeče razprave:

a) Zgodovina Ilirije, kot spominska knjiga z ozirom na bližajočo se stoletnico.

b) Zgodovina ilirizma.

c) Zgodovina reformacijske dobe v Slovincih.

č) Bleiweis in Novice, ob stoletnici pokojnikov rojstva.

d) Zgodovina slovenskega naroda.

e) Zgodovina slovenske in ostalih slovenskih književnosti.

f) Opis ostalih slovenskih pokrajin.

g) Prešernov zbornik.

h) Etnografske študije o Slovincih (z ilustracijami).

i) Novejše tehnične pridobitve (z ilustracijami).

j) Občna zgodovina v monografijah (ilustrirana).

k) Zgodovina umetnosti v monografijah (ilustrirana).

l) Kemična tehnologija.

m) Bakteriologija in mikroskopija (ilustrirana).

n) Narodno gospodarstvo.

o) Socijalizem in socijologija.

p) Poučni spisi iz zdravstva.

r) Etika.

s) Estetika.

š) Poetika.

t) Astronomija.

(Konec prih.)

Družbe z omejeno zavezo.

(Gesellschaften mit beschränkter Haftung.)

Predaval g. dr. Vladimir Ravnihar, član „Akademije“ dne 20. pr. m. v Ljubljani. (Konec.)

Toda če zakon na ta način s primerno strogostjo, ki pa se mi vidi upravičena, saj raste z njo kredit družbe, pazi na koristi upnikov,

tedaj ima na drugi strani določbe ter ustanavlja naprave v svrhu rednega pregleda ali kontrole, ki prav zelo zmanjšajo prej navedene obveznosti družabnikov.

Pred vsem določa načrt zakona, da mora vsaka družba imeti enega ali več poslovođij, ki zastopajo družbo na zunaj, ki opravljajo vse posle, izvršujejo sklepe občnih zborov, ter določila družabne pogodbe, ki sploh morajo posvečevati vso svojo delavno silo društvenim koristim. Pri opravljanju svojih poslov morajo imeti skrbnost rednega trgovca, pravi zakon. Oni morajo voditi družbene knjige, ki imajo vanje vpogled vsi družabniki, sestavljati računске sklepe, jih priobčevati družabnikom, (javno razglasiti jih je treba le, če se družba peča z bančnimi opravili) ter so odgovorni za vsako priobčevanje trgovskemu registru.

Novost je v zakonu, da mora poslovodja voditi zaznamek družabnikov (deležna knjiga, Anteilbuch), ki v njem ni samo zapisano ime in polni naslov družabnikov, temveč tudi visokost njegove osnovne vloge in koliko je nanjo resnično vplačal; v njem je storiti razvidno tudi vsako premembo v navedenem oziru. Spisek iz te knjige je vsako leto prijaviti trgovskemu registru. Vpogled v to knjigo imajo vsi vdeleženci, torej razen družabnikov tudi upniki, ki jim je tem potom vsaki čas jasen finančni položaj družbe.

Dalje določa zakon, da je vsaka družba, koje osnovna glavnica presega znesek 500.000 K, obvezana imeti nadzorstvo ali nadzorno svetovalstvo (Aufsichtsrat). Obrtnijski svet, ki je posvetovalni organ ministrstva, je izrekel željo, naj bodo za družbe z manjšo glavnico obvezni vsaj nadzorniki ali revizorji.

Najvišja instance v družbi je občni zbor, kjer daje vsakih 100 K prevzete vloge družabniku po en glas, ako v pogodbi ni kaj drugega določenega. Njegovi sklepi izražajo voljo družbe. Toda tudi ti sklepi niso nedotakljivi, kajti družabniki sami jih zamorejo izpodbijati s tožbo, ako je sklep formalno napačen, ali če po svoji vsebini nasprotuje zakonovim določilom ali pa določilom družabne pogodbe. V ostalem so ti sklepi suverenni, načelo večine pride brezpogojno do svoje veljave.

Kakor vidimo, skuša zakon vsestranski varovati koristi družabnikov in s tem družbe na eni strani ter upnikov na drugi strani. Seveda popolnoma izključiti vsako nerednost in nepravilnost in njunih kvarnih posledic zakon tudi ne more, saj je končno vsej trgovini medsebojno zaupanje, vera in zvestoba glavni uvet, če hoče procvitati.

Zakonski načrt navaja še podrobne določbe za izpremembo družabne pogodbe, zvišanje odnosno znižanje osnovne glavnice, podružnice, razpust in likvidacijo družbe.

Posebne olajšave dopušča zakon ob izpremenitvi delniške družbe v družbo z o. z. Kakor hitro je pravomočen sklep delniške družbe zabeležen v trgovskem registru, imamo

mesto prejšnje delniške — družbo z omejeno zavezo. Seveda pušča zakon delničarju gotovo prostost, li hoče namesto da je delničar biti družabnik.

Poseben odstavek v zakonu je odmenjen inozemskim družbam, ki hočejo v Avstriji imeti svoje podružnice.

Kakor sem že menda poudarjal, ustanovitev družbe ni vezana na oblastveno dovolitev; samo ako se peča družba z opravili, ki je zanje treba oblastvene koncesije, n. pr. zgradba železnice in železniški, bančna opravila, je treba tudi za družbo oblastvenega dovoljenja.

V sedmem poglavju so davčna in pristojbinska določila glede družb z o. z. To poglavje je ona točka, ki je zaradi nje obrtnijski svet izjavil, da je ves zakon nesprejemljiv. Načrt namreč določa, da je davek novi družbi odmeriti v zmislu delniških družb tikajočih določil II. poglavja zakona od 25. okt. 1896 glede neposrednih osebnih davkov, samo da je davčna mera nižja. Vendar so mnenja, in ž njim soglašajo tudi gosposka zbornica, ki je zakon pretresavala, da bi bila ta davčna odmera preveliko obremenjenje nove družbe. Zato skušajo prodreti s predlogom, da naj za družbe z o. z. veljajo določbe I. poglavja omenjenega zakona zadevajoče občne pridobnine (Erwerbsteuer). Upati je, da se vlada poda ter da zapusti svoje neizprosno fiskalno stališče.

Zadnje poglavje obsega kazenska določila, ki smatrajo vsako tam navedeno protizakonito postopanje pregreškom, ki sodi o njih sodni dvor ter jih kaznuje z zaporom od 1 tedna do 1 leta in poleg tega tudi še lahko z denarno kaznijo od 1000—20000 K.

Upam, da sem Vas kolikor toliko seznanil z načrtom zakona, ki prej ali slej brez dvoma postane zakon, kakor bodo namreč pri volji naši zakonodavci v dunajski drž. zbornici; želim pa, da bi se dobrot tega zakona poslužili zlasti Slovenci, ki ne razpolagamo z velikimi kapitali, ki pa vylie temu kakor kulturen narod skušamo in tudi moramo stremiti za višjimi cilji na narodno-gospodarskem polju.

Žurjenega črkostaveca sprejme
Tiskarna A. Slatnar v Kamniku.

Svarilo.
Naznanjamo, da ne pripoznamo nobene kupčije, bodisi prodaja ali nakup, storjene po našem delavcu **Karolu Javoršku** na naš račun. Tudi ne prevzamemo nobenih dolžnosti za njegove dolgove.
St. & C. Tauzher
trgovina z lesom v Ljubljani.

Osebni kredit!
S poroki in brez porokov za častnike, duhovnike, dvorne, državne in privatne uradnike, učitelje, trgovce, obrtnike, trgovske nastavljenice, do pokojnine upravičene dame in privatnike vsake vrste na 1/4 do 25 let proti mesečnim, 1/4, 1/2 ali celoletnim vplačili, s katerimi se objednem poplača glavnica in obresti!
Špecialiteta: Osebni kredit v smislu pariško-dunajske enquete (kapitalizovanje plače).
4 0/0! 4 0/0! 4 0/0! 4 0/0!

Realni kredit!
od 300 kron višje na I., II. in III. mesto za veleposestnike polja, za najemniške in privatne hiše, vile, tovarne, kopališča, mlino, mineralne in druge vrelce, kamnolome in vsakovrstne nepremičnine do 3/4 cenilne vrednosti.

Kredit na stavbe!
Na vsakovrstne stavbe v 2—3 obrokih, kakor pač dotična stavba napreduje.
Konvertovanje dolgov pri bankah in privatnih. Menično in re-eskomptovanje in zamena menic za trgovce!
Izvršujemo in financiramo načrte za novoustanovljena podjetja. Prevzamemo tehniška in geološka ocenjevanja po zapriseženih izvedencih! Pečamo se tudi s premenami obstoječih podjetij v delniške družbe!
Kar najreelnejše! Hitro! Diskretno po prvih tuzemskih in francosko-angleških zavodih.
Prima reference!
Zahtevajte prospekt!
Prosimo retour-znamke!

Meller L. Egyed
Budapešta
V., Koháry-utca 19/B.

6dlikovana
v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo.
Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!
Cementna zarezna strešna opeka
iz portland-cementa in peska
Praktična! Lepa!
Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.
Edini izdelovatelj za Kranjsko:
Janko Traun
izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.
Edino pravi je
Thierryjev balzam
le z zeleno znamko z nuno.
Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.
Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.
Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju.
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.
Brošuro s tisoči zahvalnih pism zastoj in franko.
Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicin. drogerijah.

Češko posteljno perje po nizki ceni!
5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.—, K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju.
menja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.
Benedikt Sachsel, Lobes 369. Pošta Plzen, Češko.

10.000 parov čevljev!
4 pari čevljev samo gl. 2-60.
V sled ugodnega nakupa velikih množin se oddaje za nizko ceno: 1 par čevljev za gospode, 1 par za dame, črne ali rujave za zavezati, zmerno zbitimi podplati, nov. obl. 1 par mod. čevljev za gospode, 1 par za dame z obšivom eleg. in lahke.
Vse 4 pare za gl. 2-60. Pri naročilu zadostuje dolgost. Pošilja proti povz. Razpošiljalnica obuval Kohane, Krakov 110.
Kar ni prav, se zamenja.

5 kron in več zaslužka na dan!
Iščejo se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. — Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ničesar. Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi.
Družba pletilnih strojev za domače delavce
Tom. H. Whittick & Co.
Praga, Petrske námesti 7.— 254.

Pristni tropinec in slivovko
iz znane žganjarne VIANELLI & RETTI v Rovinju, Istra prodaja in razpošilja prosto na vse železniške postaje
Lucijan Novačič pri Sv. Luciji ob Soči.

Laurenčič & Domicelj
Ljubljana, Dunajska cesta št. 32
Žitna in komisijska trgovina, razna zastopništva, reklamacijska pisarna za železniške voznine.

Samo 6 dni
Iz Havre v Newyork
vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki francoske prekmorske družbe. Edina najcenejša in najkrajša črta čez **Pariz in Havre v Ameriko.**
Prosta dobra hrana z vinom vred že od Bazelna naprej. Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje za to črto edino koncesijonirana potovalna pisarna **Ed. Šmarda**
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 nasproti znane gostilne »pri Figovcu«.

